

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående beredande av möjlighet för jordbruksarbetare att erhålla lån till övertagande av jordbruk på arrende.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 213, av herr *Hansson* i Skediga har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsamt utredning om att möjligheter öppnas för unga driftiga jordbruksarbetare att på billiga villkor erhålla lån till övertagande av jordbruk på arrende.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, hänvisas till motionen.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat yttranden av lantbruksstyrelsen och egnahemsstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen har avstyrkt bifall till motionen och anført i huvudsak följande:

Vid bedömandet av förevarande spörsmål bör beaktas, att redan nu möjlighet finnes för medellösa personer att genom den statliga egnahemsverksamheten erhålla statsunderstöd till förvärfv av arrendeegnahem samt egnahem med äganderätt. Under nuvarande förhållanden torde möjligheten att erhålla statsunderstöd till anskaffande av arrendeegnahem vara tämligen begränsad, då få arrendeegnahem för närvarande tillskapas under statlig medverkan. Däremot torde möjligheten att erhålla egnahemslån för anskaffande av egnahem praktiskt taget stå öppen för envar, som synes vara lämpad som självägande jordbrukare.

Lantbruksstyrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att enligt styrelsens mening arrendeformen i allmänhet ej är särskilt önskvärd ur jordbrukssynpunkt, i varje fall icke i sådan grad att staten bör stimulera nybildning av arrendejordbruk. Avgjort bättre synes vara, särskilt beträffande det mindre jordbruket, att vederbörande förvärvar jord med äganderätt. Särskilt med hänsyn till en sund social utveckling synes detta önskvärt.

Med dessa utgångspunkter synes det kunna ifrågasättas, huruvida det ur allmän synpunkt är lämpligt att understödja ytterligare utveckling i riktning mot ett ökat antal av på arrende upplåtna jordbruk. Det torde i så fall sannolikt bliva de sämsta arrendegårdarna, som förmedelst statsunderstöd komme att bliva föremål för utarrendering, i stället för att desamma eljest skulle tvingas ut till försäljning eller sammanslagning med andra fastigheter till lämpligare driftsenheter.

Enligt lantbruksstyrelsens förmenande torde det sålunda icke vara vare sig ur allmän eller enskild synpunkt önskvärt att beträffande det mindre jordbruket, varom här närmast är fråga, befrämja en sådan utveckling av arrendeformen, som i ifrågavarande motion avses.

Egnahemsstyrelsen har icke något att erinra mot att utredning i lämpligt sammanhang kommer till stånd i det av motionären berörda hänseendet. I övrigt har styrelsen anfört följande:

Enligt 44 och 49—52 §§ kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga egnahemsverksamheten kan egnahemsstyrelsen i samband med upplåtelse av statliga arrendegnahem bevilja lån (arrendelån) till arrendator till belopp, som prövas oundgängligen erforderligt för anskaffande av nödiga jordbruksinventarier, utsäde, gödningsämnen, foder och dylikt samt till andra nödvändiga utgifter för igångsättande av driften å en fastighet.

Skäl kunna givetvis anföras för att möjligheter böra beredas även andra arrendatorer än innehavare av arrendegnahem att erhålla lån till inventarieanskaffning i samband med tillträdande av arrende. I stort sett samma skäl tala emellertid också för att motsvarande förmån bör stå till förfogande för dem, som förvärva jordbruk med äganderätt.

Att svårigheter kunna möta för den, som vill starta ett jordbruk, att erhålla kredit för inventarieanskaffning, sammanhänger såväl med brister i vårt kreditväsendes organisation som med att den inteckningsrätt, som tillskapats med avseende å jordbruksinventarier, ej gjorts tillräckligt betryggande för att dessa enbart skola kunna användas som kreditunderlag.

Utskottet.

Motionärens önskan att möjligheter måtte beredas driftiga jordbruksarbetare att genom erhållande av lån på billiga villkor till anskaffande av inventarier kunna övertaga jordbruk på arrende och därigenom bli egna företagare finner utskottet ur sociala synpunkter erbjuda åtskilligt av intresse. I likhet med egnahemsstyrelsen anser emellertid utskottet, att, därest statligt stöd för inventarieanskaffning lämnas åt arrendator, skäl torde tala för att liknande förmån beredes jämväl sådana personer, som begynna jordbruk genom att med äganderätt förvärva sådana. En låneverksamhet av antydd art torde emellertid kunna förväntas bli av en sådan omfattning, att den med hänsyn till bland annat det statsfinansiella läget icke kan av utskottet tillstyrkas. Med rådande priser på jordbruksinventarier synes dessutom en viss försiktighet böra iakttagas vid övertagandet av jordbruk.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 213 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 maj 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Gabrielsson, Alfred Andersson, Jacob Hansson, friherre Beck-Friis, Näslund* och *Svedberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Mäler, Carlström, Lundbom, Pettersson i Rosta, Andersson i Hyssna* och *Larsson i Karlstad*.

Reservation:

av herr *Pettersson i Rosta*.
